

АНОТАЦІЯ

Го Сінхуа. «Формування диригентсько-оркестрової компетентності вчителів музичного мистецтва у закладах вищої освіти КНР та України (2005-2015 рр.)». – **Кваліфікаційна наукова праця на правах рукопису.**

Дисертація на здобуття наукового ступеня доктора філософії у галузі знань 01 Освіта/Педагогіка за спеціальністю 011 Освітні, педагогічні науки. – Харківський національний педагогічний університет імені Г. С. Сковороди, 2023.

У дисертації здійснено порівняльний аналіз теоретичних положень та практичного досвіду формування диригентсько-оркестрової компетентності учителів музичного мистецтва у закладах вищої освіти КНР та України (2005-2015 рр.) для визначення шляхів його взаємного використання у закладах вищої освіти. Доцільність наукового дослідження окресленої проблеми посилюється необхідністю усунення низки виявлених суперечностей, наявних у сучасній педагогічній теорії та практиці, зокрема: між об'єктивною потребою суспільства в якісній підготовці майбутніх учителів музичного мистецтва як керівників оркестрових колективів та наявним станом сформованості диригентсько-оркестрової компетентності випускників педагогічних вишів КНР та України; між інтеграційними тенденціями систем вищої освіти КНР та України до світового освітнього простору та необхідністю збереження національних особливостей музичної мови та виконавських традицій для виховання зростаючого покоління; між наявністю цінних наробок з підготовки керівників оркестрових колективів у КНР та Україні та недостатньою готовністю до взаємообміну в освітній практиці.

Актуальність дослідження зумовлена такими основними чинниками, як: спрямованість сучасної китайської освіти до залучення до прослуховування та виконання симфонічних творів якомога ширших верств населення та організація симфонічних оркестрів у вищих навчальних закладах освіти КНР; пізній початок організації симфонічних оркестрів та обмежений вплив

західної симфонічної музики; проблеми у організації та діяльності симфонічних оркестрів - низький рівень виконавської культури оркестрантів, їх мобільність, рівень підготовки викладачів; необхідність у сформованій диригентсько-оркестровій компетентності вчителя музичного мистецтва як керівника оркестрового колективу для добору репертуару, професійної роботи з групами оркестру, з окремими оркестрантами; для естетичного виховання і формування загальної та естетичної культури школярів.

На основі аналізу наукових джерел висвітлено основні шляхи наукового осмислення порушеної проблеми в китайській та українській педагогічній та мистецтвознавчій літературі, проаналізовано й уточнено сутність основних понять, що стосуються проблеми дослідження: «компетентність», «професійна компетентність», «професійна компетентність вчителя музичного мистецтва», «диригентсько-оркестрова підготовка», «діяльність вчителя музичного мистецтва з керівництва оркестровими колективами».

Проаналізовано основні підходи китайських науковців до аналізу стану симфонізації китайського суспільства та підготовки диригентів оркестрів, що дозволило зробити висновок про те, що у працях науковців широку розробку отримали проблеми: аналізу та оцінки історичного становлення та сучасного стану китайської симфонічної музики; впливу європейської симфонічної музики на китайську; становлення та розвитку диригентського мистецтва з керівництва симфонічними оркестрами у КНР; симфонізації оркестрів народних інструментів у КНР; методичної підготовки диригентів.

Наукова новизна та теоретичне значення результатів дослідження полягає в тому, що *вперше*:

- здійснено комплексний порівняльний аналіз теорії та практики формування диригентсько-оркестрової компетентності вчителів музичного мистецтва у закладах вищої освіти КНР та України;
- схарактеризовано поняття «диригентсько-оркестрова підготовка», яка має однаковий зміст у КНР та в Україні й реалізує комплексний підхід до

формування диригентсько-оркестрових умінь і навичок майбутніх учителів музичного мистецтва як керівників оркестрових колективів;

– визначено, *відмінності* підходів до організації симфонічних оркестрів та підготовки диригентів в КНР та Україні: у КНР вважають, що лише комплексний розвиток здібностей сучасної молоді може допомогти їй адаптуватися до вимог соціалістичної модернізації, тому особливу функцію має виконувати слухання та виконання симфонічної музики. З цією метою у всіх коледжах та університетах було відкрито різні музичні курси, створено симфонічні оркестри. В Україні превалує напрям створення симфонічних оркестрів у вишах мистецького спрямування для формування умінь та навичок, компетентностей професійних музикантів. Також студентські симфонічні оркестри є у педагогічних вишах, які готують учителів музичного мистецтва. Оркестрантами таких колективів є студенти, які вже мають музичну підготовку. *Спільним* у підготовці диригентів оркестрів є організація диригентсько-оркестрової підготовки на зразок європейської освіти;

– визначено диригентсько-оркестрову компетентність учителя музичного мистецтва як показник готовності професійно виконувати функції керівника оркестрового колективу відповідно до сучасних вимог. Вона є інтегративною характеристикою особистості вчителя, яка дає змогу акумулювати індивідуальні якості й професійно-педагогічні знання, трансформуючи їх в уміння здійснювати фахову діяльність з керівництва оркестровими колективами з притаманним кожному вчителю творчим іміджем і стилем роботи. Диригентсько-оркестрова компетентність майбутніх учителів музичного мистецтва має структуру та складається з таких компонентів: ціннісно-змістового, мотиваційно-діяльнісного, рефлексивно-особистісного.

– зіставлено зміст, форми та методи формування диригентсько-оркестрової компетентності майбутніх учителів музичного мистецтва в КНР та Україні, що ґрунтуються на західноєвропейських традиціях, що дозволило зробити висновок: формування диригентсько-оркестрової компетентності майбутніх учителів музичного мистецтва у педагогічних вищих навчальних

зкладах КНР не має такої кількості практик як в Україні, є недостатньою кількістю індивідуальних занять, немає постійного допуску до диригування оркестром. Диригентсько-оркестрова підготовка у КНР має ґрунтовну ідеологічну складову, що виявляється у вивченні відповідних дисциплін (філософії марксизму, теорії Мао Цзедуну тощо); в Україні такі ж часи відведені на вивчення дисциплін психолого-педагогічного спрямування;

– обґрунтовано взаємне використання досвіду формування диригентсько-оркестрової компетентності вчителів музичного мистецтва, що має відбуватися у таких напрямках: в Україні (збагачення диригентської техніки та підходів до трактування музичних творів і створення їх інтерпретаційних версій за умови вивчення техніки сучасних диригентів КНР; вивчення організації роботи з непрофесійними студентськими симфонічними оркестрами в університетах КНР має свій позитивний потенціал для збагачення методики роботи з учнівськими ансамблями в ЗЗСО України;), у КНР (збагачення диригентської техніки та підходів до трактування музичних творів і створення їх інтерпретаційних версій за умови вивчення техніки сучасних диригентів України; збагачення професійної підготовки вчителів музичного мистецтва у КНР може відбуватися шляхом введення індивідуальних занять, збільшенням часу на професійні дисципліни та удосконалення практики роботи з оркестром майбутніх диригентів КНР).

Удосконалено та конкретизовано періодизацію розвитку китайської оркестрової культури яка передбачає, що останній період, наведений у періодизаціях, починається з 70-80 рр. ХХ століття - до сучасності. Вважаємо необхідним конкретизувати та виокремити періоди, пов'язані з прийняттям важливих для підготовки оркестрових диригентів та діяльності оркестрів документів. Так, останній період необхідно поділити на 2 частини – від 70-80 рр. ХХ ст. до 2005 р. та після 2005 р. – до нашого часу.

Дістали подальшого розвитку педагогічні ідеї щодо фахових компетентностей вчителя музичного мистецтва та змісту, форм та методів диригентсько-оркестрової підготовки майбутніх фахівців КНР та України.

До наукового обігу введено невідомі та маловідомі джерела китайською (90) та англійською (4) мовами, окремі факти й положення, пов'язані з розв'язанням досліджуваної проблеми.

Практичне значення дослідження полягає в тому, що узагальнені теоретичні ідеї й досвід формування диригентсько-оркестрової компетентності учителів музичного мистецтва у закладах вищої освіти КНР та України, сформульовані автором теоретичні положення та висновки можуть стати в пригоді для підвищення ефективності зазначеного процесу в українських закладах вищої освіти.

Матеріали та висновки проведеного дослідження можуть бути використані для укладання підручників, навчально-методичних посібників, оновлення змісту лекційних, семінарських та практичних занять з мистецької педагогіки, методики викладання дисциплін кваліфікації; у системі підвищення кваліфікації викладацьких кадрів.

Проведене дослідження не вичерпує всіх аспектів зазначеної проблеми. Подальшої розробки потребують питання удосконалення змісту диригентсько-оркестрової підготовки учителів музичного мистецтва, виявлення педагогічних умов реалізації програм організації самостійної роботи студентів з формування диригентсько-оркестрової компетентності, визначення та розширення інноваційних форм та методів для формування диригентсько-оркестрової компетентності вчителів музичного мистецтва.

Ключові слова: диригентсько-оркестрова компетентність, диригентсько-оркестрова підготовка, організація симфонічних оркестрів, учителі музичного мистецтва, заклади вищої освіти, КНР, Україна.

СПИСОК ПРАЦЬ, ОПУБЛІКОВАНИХ АВТОРОМ ЗА ТЕМОЮ ДИСЕРТАЦІЇ

Наукові праці, у яких опубліковані основні результати дослідження

1. Го Сінхуа. Симфонічна музика як один зі стимулів якості підготовки майбутніх учителів Китаю. *Педагогіка формування творчої особистості у вищій і загальноосвітній школах. Класичний приватний університет. Запоріжжя*, 2019. Вип. 66, Т. 1. С. 36–39.

DOI <https://doi.org/10.32840/1992-5786.2019.66-1.7>

2. Го Сінхуа, Матвєєва О.О. Становлення освіти диригентів симфонічних оркестрів у КНР. *Засоби навчальної та науково-дослідної роботи*. 2021, 57, С. 19-30.

DOI: <https://doi.org/10.34142/2312-1548.2021.57.02>

3. Го Сінхуа. До проблеми становлення та розвитку диригентського мистецтва в Україні. *Вісник науки та освіти. Серія «Педагогіка»*. 2023. № 2(8), С. 305-317.

DOI : [https://doi.org/10.52058/2786-6165-2023-2\(8\)-305-317](https://doi.org/10.52058/2786-6165-2023-2(8)-305-317)

Наукові праці апробаційного характеру

1. Го Сінхуа. Значення симфонічної музики для якісної освіти майбутніх учителів Китаю. «Сучасна педагогіка та психологія: методологія, теорія і практика»: Міжнар. наук.-практ. конф. (4–5 жовтня 2019 р.), м. Київ. С. 33-34.

2. Го Сінхуа. Проблема фахової підготовки китайських студентів до керівництва симфонічними оркестрами. *Мистецька освіта: теорія, методологія, технології*: зб. матер. II Всеукр. наук-практ. конф, м. Кривий Ріг, 14 листопада. Кривий Ріг, 2019. С. 19-20.

3. Го Сінхуа. Деякі аспекти навчання диригентів симфонічних оркестрів у КНР. *Міжнародна науково-практична конференція «Психологія і педагогіка на сучасному етапі розвитку наук: актуальні питання теорії і практики»*. 17–18 грудня 2021 р., Одеса, С. 78-82.

4. Го Сінхуа. До питання історичного становлення диригентської освіти у КНР. *VI Міжнародна науково-практична конференція «Психолого-педагогічні проблеми вищої і середньої освіти в умовах сучасних викликів: теорія і*

практика» / за ред. Боярської-Хоменко А. В., Попової О. В.; Харк. нац. пед. ун-т імені Г. С. Сковороди. Харків, 2022. С. 87-91.

5. Го Сінхуа. Симфонізація оркестрів народних інструментів у КНР, як шлях до створення національних симфонічних оркестрів. *Мистецька освіта у міждисциплінарному вимірі: матеріали Всеукраїнської науково-практичної конференції (Харків, 7-8 червня 2022 року) / Харк. нац. пед. ун-т імені Г. С. Сковороди. Харків : ХНПУ імені Г. С. Сковороди, 2022, С. 77-79.*

Режим доступу: <https://dspace.hnpu.edu.ua/bitstream/123456789/8594/>

6. Го Сінхуа. Хуан Сяотун – засновник китайської школи диригентів симфонічних оркестрів. *Мистецька освіта та естетичне виховання молоді: Збірник матеріалів Всеукраїнської науково-практичної конференції з міжнародною участю (15-16 грудня 2022 р.). Частина 2. Полтава: Навчально-науковий інститут культури і мистецтв. Видавничий відділ ПУЕТ. 2022. С. 53-57.*

7. Го Сінхуа. Вивчення творчості видатних диригентів України як засіб формування диригентських умінь вчителів музичного мистецтва. Психолого-педагогічні проблеми вищої і середньої освіти в умовах сучасних викликів: теорія і практика : матеріали VII Міжнародної науково-практичної конференції (Харків, 16 – 18 березня 2023 р.) / Харк. нац. пед. ун-т імені Г.С. Сковороди. С. 49-53.

SUMMARY

Guo Xinghua. «Formation of Conducting and Orchestral Competence of Music Teachers in Higher Education Institutions of the People's Republic of China and Ukraine (2005-2015)». – **Qualifying scientific work on manuscript rights.**

Dissertation for obtaining the scientific degree of Doctor of Philosophy in the field of knowledge 01 Education/Pedagogy with a specialty 011 Educational, Pedagogical Sciences. – G.S. Skovoroda Kharkiv National Pedagogical University, Kharkiv, 2023.

The thesis presents a comparative analysis of theoretical provisions and practical experience in the formation of conducting and orchestral competence of music teachers in higher education institutions of the PRC and Ukraine (2005-2015) to determine the ways of its mutual use in higher education institutions.

The expediency of a scientific study of this problem is reinforced by the need to eliminate a number of identified contradictions in modern pedagogical theory and practice, in particular: between the objective need of society for quality training of future music teachers as orchestra directors and the current state of formation of conducting and orchestral competence of graduates of pedagogical universities in China and Ukraine; between the integration trends of the higher education systems of the PRC and Ukraine into the global educational space and the need to preserve national peculiarities of the musical language and performance traditions for the education of the younger generation; between the availability of valuable experience in training orchestra directors in the PRC and Ukraine and the lack of readiness for mutual exchange in educational practice.

The relevance of the study is due to the following main factors: the orientation of modern Chinese education to involve the widest possible population in listening to and performing symphonic works and the organization of symphony orchestras in higher education institutions of the PRC; the late start of the organization of symphony orchestras and the limited influence of Western symphonic music; problems in the organization and activities of symphony orchestras - low level of performing culture of orchestra players, their mobility, level of teacher training; the need for a formed conducting and orchestral competence of a music teacher as a leader of an orchestra group for the selection of repertoire, professional work with orchestra groups, with individual orchestra players; for aesthetic education and formation of general and aesthetic culture of schoolchildren.

Based on the analysis of scientific sources, the main ways of scientific

comprehension of the problem in the Chinese and Ukrainian pedagogical and artistic literature are highlighted, the essence of the main concepts related to the research problem is analyzed and clarified: «competence», «professional competence», «professional competence of a music teacher», «conductor-orchestra training», «activity of a music teacher in managing orchestral groups».

The main approaches of Chinese scholars to the analysis of the state of symphonization of Chinese society and the training of orchestra conductors are analyzed, which led to the conclusion that the following problems have been widely developed in the works of scholars: analysis and evaluation of the historical formation and current state of Chinese symphonic music; influence of European symphonic music on Chinese music; formation and development of the conducting art of leading symphony orchestras in China; symphonization of folk instrument orchestras in China; methodological training of orchestra conductors in China.

The scientific novelty and theoretical significance of the research results is that for *the first time*:

- a comprehensive comparative analysis of the theory and practice of forming the conducting and orchestral competence of music teachers in higher education institutions of the PRC and Ukraine was carried out;
- characterizes the concept of "conductor-orchestra training", which has the same meaning in China and Ukraine and implements a comprehensive approach to the formation of conducting and orchestral skills of future music teachers as managers of orchestral groups;
- identifies *the differences* in approaches to organizing symphony orchestras and training conductors in China and Ukraine: China believes that only the comprehensive development of the abilities of modern youth can help them adapt to the requirements of socialist modernization, so listening to and performing symphonic music should play a special function. To this aim, various music courses have been opened in all colleges and universities, and symphony

orchestras have been established. In Ukraine, the predominant trend is to create symphony orchestras in artistic universities to develop the skills and competencies of professional musicians. There are also student symphony orchestras in pedagogical universities that train music teachers. The orchestra members are students who already have musical training. A common feature in the training of orchestra conductors is the organization of conductor and orchestra training similar to European education;

- has offered own periodization of Chinese orchestral culture, which suggests that the last period, which in the above periodizations begins in the 70s and 80s of the 20th century - to the present, should be specified and the periods associated with the adoption of documents important for the training of orchestral conductors and the activities of orchestras should be distinguished. Thus, we consider it necessary to divide the latter period into 2 parts – from the 70s and 80s of the 20th century to 2005 and after 2005 to the present;

- of musical art has a structure and consists of the following components: value-content, motivational-active, reflective-personal.

- compares the content, forms, and methods of forming the conducting and orchestral competence of future music teachers in China and Ukraine based on Western European traditions, which led to the conclusion that the formation of conducting and orchestral competence of future music teachers in pedagogical higher education institutions of China does not have as many practices as in Ukraine, there are not enough individual classes, and there is no permanent admission to conducting an orchestra. Conducting and orchestral training in China has a thorough ideological component, which is manifested in the study of relevant disciplines (Marxist philosophy, Mao Zedong's theory, etc.); in Ukraine, the same time is allocated to studying psychological and pedagogical disciplines;

- it has been proven that the mutual use of the experience of formation of conducting and orchestral competence of music teachers should take place in the following directions: enrichment of conducting technique and approaches to the

interpretation of musical works and the creation of their interpretive versions is possible under the condition of mutual study of the technique of modern conductors of Ukraine and the People's Republic of China; studying the organization of work with non-professional student symphony orchestras in universities of the People's Republic of China has its positive potential for enriching the methodology of work with student ensembles in general secondary education institutions of Ukraine; enrichment of the professional training of music teachers in the People's Republic of China can take place through the introduction of individual lessons, increasing the time spent on professional disciplines and improving the practice of working with the orchestra of future conductors of the People's Republic of China.

The conductor-orchestral competence of a music teacher is determined as an indicator of readiness to professionally perform the functions of the head of an orchestra in accordance with modern requirements. It is an integrative characteristic of the teacher's personality, which enables the accumulation of individual qualities and professional-pedagogical knowledge, transforming them into the ability to perform professional activities of leading orchestral groups with a creative image and style of work inherent in each teacher. Conducting and orchestral competence of future teachers.

Pedagogical ideas regarding the professional competences of the music teacher and the content, forms and methods of conducting and orchestral training of future specialists of the People's Republic of China and Ukraine received further development.

Unknown and little-known sources in Chinese (90) and English (4), individual facts and provisions related to the solution of the researched problem have been introduced into the scientific circulation.

The practical significance of the research lies in the fact that the generalized theoretical ideas and experience of formation of conductor-orchestral competence of music teachers in higher education institutions of the People's Republic of China and Ukraine, the theoretical provisions and conclusions

formulated by the author can be useful for increasing the effectiveness of the mentioned process in Ukrainian higher education institutions.

The materials and conclusions of the conducted research can be used for the compilation of textbooks, educational and methodological guides, updating the content of lectures, seminars and practical classes in art pedagogy, teaching methods of qualification disciplines; in the system of professional development of teaching staff.

The conducted research does not cover all aspects of the mentioned problem. The issue of improving the content of conductor-orchestral training of music teachers, identifying pedagogical conditions for implementing programs for organizing students' independent work on the formation of conductor-orchestral competence, defining and expanding innovative forms and methods for the formation of conductor-orchestral competence of music teachers need further development.

Key words: conducting and orchestral competence, conducting and orchestral training, organization of symphony orchestras, teachers of musical art, institutions of higher education, China, Ukraine.

LIST OF APPLICANT'S PUBLICATIONS ON THE THESIS

Articles in scientific professional publications of Ukraine, in particular which are included in the international scientometric bases

1. Guo Xinghua. Symphonic music as one of the stimuli for the quality of training of future teachers in China. Pedagogy of forming a creative personality in higher and secondary schools. Classical Private University. Zaporizhzhia, 2019. Issue 66, Vol. 1. P. 36-39.

DOI <https://doi.org/10.32840/1992-5786.2019.66-1.7>

2. Guo Xinghua, Matveeva O.O. Formation of education of symphony orchestra conductors in China. Means of educational and research work. 2021, 57, P. 19-30.

DOI: <https://doi.org/10.34142/2312-1548.2021.57.02>

3. Guo Xinghua. On the problem of formation and development of conducting art in Ukraine. "Bulletin of Science and Education. Series "Pedagogy". 2023. № 2(8), P. 305-317.

DOI : [https://doi.org/10.52058/2786-6165-2023-2\(8\)-305-317](https://doi.org/10.52058/2786-6165-2023-2(8)-305-317)

Articles in other publications, conference proceedings

1. Guo Xinghua. The importance of symphonic music for the quality education of future teachers in China. "Modern Pedagogy and Psychology: Methodology, Theory and Practice": International Scientific and Practical Conference (October 4-5, 2019), Kyiv. P. 33-34.

2. Guo Xinghua. The problem of professional training of Chinese students to lead symphony orchestras. Art Education: Theory, Methodology, Technology: a collection of materials. II All-Ukrainian scientific and practical conference, Kryvyi Rih, November 14. Kryvyi Rih, 2019. P. 19-20.

3. Guo Xinghua. Some aspects of training symphony orchestra conductors in China. International Scientific and Practical Conference "Psychology and Pedagogy at the Present Stage of Development of Sciences: Topical Issues of Theory and Practice". December 17-18, 2021, Odesa, P. 78-82.

4. Guo Xinghua. On the historical formation of conductor education in China. VI International Scientific and Practical Conference "Psychological and Pedagogical Problems of Higher and Secondary Education in the Context of Modern Challenges: Theory and Practice" / edited by A. V. Boyarska-Khomenko, O. V. Popova; Kharkiv H. S. Skovoroda National Pedagogical University. Kharkiv, 2022. P. 87-91.

5. Guo Xinghua. Symphonization of folk instrument orchestras in China as a way to create national symphony orchestras. Art education in the interdisciplinary dimension: materials of the All-Ukrainian scientific and practical conference (Kharkiv, June 7-8, 2022) / Kharkiv H. S. Skovoroda National Pedagogical University. Kharkiv : H. S. Skovoroda Kharkiv National Pedagogical University, 2022, P. 77-79.

Access mode: [https://dspace.hnpu.edu.ua/bitstream/123456789/8594/.](https://dspace.hnpu.edu.ua/bitstream/123456789/8594/)

6. Guo Xinghua. Huang Xiaotong is the founder of the Chinese school of symphony orchestra conductors. Art education and aesthetic education of youth: Collection of materials of the All-Ukrainian scientific and practical conference with international participation (December 15-16, 2022). Part 2. Poltava: Educational and Research Institute of Culture and Arts. PUET Publishing Department. 2022. P. 53-57.

7. Guo Xinghua. Studying the works of prominent conductors of Ukraine as a means of forming the conducting skills of music teachers. Spiritual and intellectual education and training of youth in the XXI century: an international periodical collection of scientific papers / edited by V. P. Babych, Y. D. Boychuk, L. S. Rybalko, O. M. Khvostychenko. Kharkiv: VNNOT, 2022. Issue 5. P. 49-53.